

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра східної та слов'янської філології

Кваліфікаційна робота магістра
з китайської філології на тему:

**МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ:
СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Студентки групи Мкит52-21
факультету сходознавства
освітньо-професійної програми Східна
філологія: китайська мова і література,
переклад, методика навчання
спеціальності 035 Філологія
спеціалізація 035.06 Східні мови та
літератури (переклад включно), перша –
китайська

Волос Аліни Сергіївни

Науковий керівник:

к. філол. н., доцент

Беля В.В.

Допущена до захисту

« ___ » _____ року

Завідувач кафедри

_____ доц. Любімова Ю.С.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала	_____
Кількість балів	_____
Оцінка ЄКТС	_____

Київ – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ТЕРМІН	6
1.1 Визначення поняття «термін», «терміносистема» у сучасній лінгвістиці	6
1.2 Дослідження особливостей функціонування терміну у сучасній лінгвістиці ...	11
Висновки до розділу 1.....	17
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНИХ ТА СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МЕДИЦИНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	19
2.1 Дослідження основних семантичних ознак системи терміноутворення.....	19
2.2 Словоскладання, афіксація, термінологізація та іншомовні запозичення як основні способи терміноутворення в медичних термінах сучасної китайської мови.....	29
2.3 Лексичні та семантичні особливості перекладу термінології традиційної китайської медицини.....	35
Висновки до розділу 2.....	40
РОЗДІЛ 3 СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	41
3.1 Продуктивність різного типу утворення термінів	41
3.2 Словоскладання та афіксація як найбільш продуктивні засоби терміноутворення	44
Висновки до розділу 3.....	54
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
РЕЗЮМЕ	64

ВСТУП

Медична термінологія – це сукупність термінів, пов'язаних з відповідною системою понять. Формування термінології зумовлено суспільним і науково-технічним розвитком галузі, оскільки всяке нове поняття у сфері медицини повинно позначатися відповідним терміном. Термінологічна система відповідає рівню сучасного розвитку медичної галузі. Отже, термінологія історично мінлива і може залучати різні джерела при своєму формуванні. Наприклад, багато базових медичних термінів запозичені з грецької та латинської мов. У більш пізній час терміни запозичені з таких прикордонних наукових напрямків, як хімія, біологія або створені на національній основі шляхом залучення термінів з інших джерел. Однак суть наукового поняття терміна може розкрити тільки фахівець. Не знаючи зв'язку даного поняття з іншими, не визначивши його місце в системі понять медичної галузі, неможливо опанувати і її термінологією.

Актуальність дипломної роботи визначається своєчасним зверненням до складної і багатоаспектної проблеми функціонування галузевої терміносистеми. Знання структурних моделей та словотвору медичної термінології спрощує розуміння термінів і дозволяє вченим та медикам швидше і якісніше поширювати інформацію про проведені дослідження. Ця проблема тісно пов'язана з тим, що щороку арсенал медичної лексики поповнюється великою кількістю нових найменувань.

Об'єктом дипломної роботи є медична термінологія сучасної китайської мови, а **предметом** – їх структура та семантика.

Метою є дослідження структурно-семантичного аспекту медичної термінології в сучасній китайській мові..

Відповідно до поставленої мети в ході дослідження необхідно було дати відповіді на такі конкретні **завдання**:

- 1) Дати визначення поняття термін та дослідити особливості його функціонування в сучасній лінгвістиці.
- 2) Дослідити структурні та семантичні особливості термінів сучасної китайської мови

3) Систематизувати термінологічні одиниці з метою їх аналізу

Матеріалами дослідження слугували статті на медичну тематику, медичні інструкції китайських ліків, анотації до лікарських засобів.

Для пошуку відповідей на поставлені завдання були застосовані наступні наукові **методи**:: метод суцільної вибірки, за допомогою якого було відібрано термінологічні одиниці для їх подальшого аналізу; метод компонентного аналізу, за допомогою якого ми проаналізували термінологічні одиниці, що допомогло нам виявити їх особливості; метод зіставного аналізу, який було застосовано щоб проаналізувати термінологічні одиниці сучасної китайської мови у порівнянні із термінами англійської та української медичної сфери; а також метод кількісного аналізу, що дозволив нам порахувати дібрані нами до аналізу термінологічні одиниці і з'ясувати який тип творення термінів є найбільш продуктивним.

Методологічною базою дослідження стали наукові праці таких вчених як Гриньов-Гриневиц С.В, Авербух,К.Я., Смирнова, Е.В., Фролова О.П., Солнцев В.М., Лю Чжугуан.

Наукова **новизна** дипломної роботи полягає у розширенні бази прикладів для демонстрації структурних та семантичних особливостей медичних термінів сучасної китайської мови.

Практичне значення дипломної роботи полягає у тому, що її результати можуть бути застосовані в дослідженні медичної термінології сучасної китайської мови. Доцільне використання результатів даного дослідження для вивчення специфіки терміноутворення у китайській мові. Матеріали дипломної роботи можуть використані під час навчання студентів ВНЗ за напрямом підготовки "Філологія".

Апробацію результатів дослідження здійснено на Міжнародній науково-практичній відеоконференції "Ad Orbem per Linguas"(25 травня 2022 року), за результатами якої надруковано тези доповіді.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, змісту, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, резюме та списку використаної літератури.

У першому розділі розглянуто загальнотеоретичні засади дослідження терміну, терміносистеми сучасної китайської мови вітчизняними та зарубіжними ученими, наведено різні підходи до класифікації та систематизації термінів.

У другому розділі висвітлені основні семантичні ознаки терміносистеми медичної термінології сучасної китайської мови та способи утворення термінів.

Третій розділ дипломної роботи присвячено практичному дослідженню продуктивності утворення термінів.

У загальних висновках дипломної роботи зроблено підсумок здійсненого дослідження структури, семантики та особливостей медичної терміносистеми китайської мови.

Список використаних джерел складається з 60 пунктів (серед яких праці, статті, дисертації) та джерел довідкової літератури.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ ТЕРМІН

Термін, як й інші мовні універсали, важко піддається дефініції.. Через складність і дискусійність такого завдання в лінгвістиці існує чимало різних спроб визначення термінів. Наведемо тут лише два визначення терміна, які найкраще передають значення та взаємно доповнюють одне одного.

1.1. Визначення поняття «термін», «терміносистема» у сучасній лінгвістиці

Б.Н.Головін пише, що термін - це окреме слово або утворене на базі іменника підрядне словосполучення, що означає професійне поняття і призначене для задоволення специфічних потреб спілкування у сфері певної професії (наукової, технічної, виробничої, управлінської) (Головін 1980, с. 276). Дане визначення є досить вдалим і містким, хоча деякі моменти можуть викликати заперечення. Сумнівним є, зокрема, те що, що це терміни утворюються лише з основи іменника. Такою базою іноді можуть бути прикметники, дієслова (особливо у шаховій термінології), прислівники (особливо у музичній термінології) (Даниленко 1972, с. 9). Не зовсім зрозуміло також становище «специфічні потреби спілкування», слабко відбиті функції терміна в парадигматичному плані, не зазначені деякі особливості термінів на відміну загальноживаних слів тощо. І.С.Квітко, спираючись на різні визначення, пропонує цікаву «сумарну» дефініцію: „Термін – це слово чи словесний комплекс, що співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання (науки, техніки), які вступають у системні відносини. з іншими словами та словесними комплексами і утворюють разом з ними у кожному окремому випадку та у певний час замкнуту систему, яка характеризується високою інформативністю, однозначністю, точністю та експресивною нейтральністю» (Квітко 1976, с. 21).

Досить коротко і точно сформульовано визначення терміна Комітетом науково-технічної термінології АН СРСР (КНТТ): „Термін — (це слово чи

словосполучення), що є єдністю звукового знака та співвіднесеного (пов'язаного) з ним відповідного поняття у системі понять цієї галузі науки та техніки“ (Климовицький 1967, с. 34).

Звідси можна припустити, що «термінологія — це сукупність термінів, що виражають поняття певної галузі науки і техніки, що сформувалися історично, взагалі спеціальної сфери людських знань чи діяльності» (Квиток, Лейчик, Кабанцев 1986, з. 17).

1.1.2. Поняття терміносистеми

Говорячи про термінологію, лінгвісти, як правило, розрізняють:

- a) науку про терміни (в цьому відношенні все популярніше стає термін "термінознавство");
- b) професійну лексику у складі всіх слів певної мови (ми говоримо, наприклад, «термінологія української мови», «німецька термінологія» тощо);
- c) спеціальну лексику, яка обслуговує певну галузь науки або техніки (наприклад, «термінологія обчислювальної техніки», «лінгвістична термінологія» тощо).

Така багатозначність не в останню чергу зумовлена тим, що для кожної термінологічної одиниці визначено точку координат як у мові в цілому, так і в субмові зокрема. Термін є невід'ємним елементом системи, якщо під системою розуміти сукупність елементів цілого, між якими існує обов'язковий та міцний зв'язок. Сукупність зв'язків у межах цілого визначає його структуру. Отже, системність одна із найважливіших умов існування терміна. Термін може існувати лише як елемент терміносистеми, якщо під останнім розуміти впорядковану сукупність термінів, які адекватно виражають систему понять теорії, що описують певну спеціальну сферу людських знань або діяльності (Лейчик, Смирнов, Сулова 1977, с. 36-45).

1.1.3. Деякі семантичні особливості терміну

Термінологія, яка є частиною словникового складу мови, все ж таки має істотні відмінності від загальноживаної лексики. Більше того, деякі лінгвісти розрізняють наукову та технічну термінологію. Так, Ж.Віньє та А.Мартен підкреслюють, що ця різниця зумовлена самими обставинами виникнення науки і техніки, оскільки техніка виникла як результат довгого ряду проб і помилок, що часто проводилися навмання, емпіричних пошуків ремісників; наука ж розвивалася своїм шляхом і, звільняючись від початкових містичних і релігійних уявлень, лише на початку ХІХ століття завдяки своїм новим досягненням змогла надати новий імпульс поширенню технічних знань. Тому "не можна вважати зрозумілим, що наука і техніка відносяться до однієї і тієї ж області мислення і в мові можуть бути виражені одними і тими ж лінгвістичними засобами ... У кожному випадку мова використовує різні поняття і власні синтаксичні засоби" (Віньє, Мартен (1981), с. 11).

Разом з тим слід визнати, що в епоху бурхливого розвитку науки і техніки ці дві сфери людської діяльності розвиваються паралельно, взаємодоповнюють, взаємозбагачують один одного, що проявляється також у взаємопроникненні особливостей їхньої мови. Сьогодні вже логічніше стверджувати про існування мови науки, в межах якої розташована мова техніки.

Сучасна мова науки та техніки пред'являє до термінів кілька вимог. Найважливішими з них є:

1. Строк повинен задовольняти правила та норми певної мови.
2. Термін має бути систематичним.
3. Терміновому властиво властивість дефінітивності. Тобто кожен термін зіставляється з чітким окремим орієнтуючим визначенням відповідне поняття.
4. Терміново властива відносна незалежність від контексту.
5. Термін має бути точним, хоча у субмовах мають місце або слені «хибно орієнтовні» (термін Д.С.Лотте) одиниці.

6. Термін повинен бути коротким, хоча ця вимога нерідко суперчить вимозі точності, тобто повноти терміну.

7. Термін має бути однозначним (тут слід зробити одне суттєве уточнення: такої однозначності слід добиватися в межах однієї терміносфери, тому що на рівні кількох субмов полісемія термінів — досить поширена).

8. Термінології не властива синонімічність, що заважає порозумінню.

9. Терміни експресивно нейтральні, хоча тут правильніше говорити не про експресивність терміну або виразу, а скоріше про інтенсивність деяких семантичних складових. Причинами такої інтенсивності можуть бути спроби підкреслити елітарність уявлення того, хто говорить, або спроби приховати свої наміри (наприклад, «чорна діра», «чорна скринька», «чорний гумор», «сліпа долина» тощо).

10. Термін має бути милозвучним (тобто вимога евфонії), тому не слід заохочувати створення термінів, що походять з діалектизмів, жаргонізмів чи варваризмів.

Разом з цим терміни не є ізольованими, незалежними, «обраними» одиницями загальноживаної мови, які мають лише їх властиві властивості, а становлять повноцінну частину загального складу мови, де властивості слів проявляються більш чітко, регламентовано, відповідно до вимог професійного спілкування та взаєморозуміння. Таким чином, можна говорити про переважний характер властивості терміна порівняно із загальноживаним словом, а не про повну відсутність тієї чи іншої особливості в межах диференційних сфер мови; можна стверджувати про бажані властивості термінологічної одиниці, але не можна вважати її неповноцінною або непотрібною тільки на тій підставі, що вона не має цієї властивості, хоча даний термін давно застосовується користувачем.

1.1.4. Словотворчі типи термінів

Для словотвірної архітекτονіки термінологічних одиниць характерні загалом самі принципи, як і для загальноновживаних одиниць. Можна запропонувати таку класифікацію словотвірних типів термінів.

A. Терміни - кореневі слова:

1. корінна непохідна лексика (ніс);
2. запозичена непохідна лексика (атом).

B. Похідна лексика:

1. терміни, утворені за допомогою суфіксації;
2. терміни, утворені за допомогою префіксації.

C. Терміни – складні слова (самоокупність).

D. Терміни-словосполучення (обчислювальна машина). Слід відміти тут той факт, що багато лінгвістів не визнають наявність у мові багатоосновних термінів, називаючи їх концептуальними об'єднаннями. Такий погляд повинен перевірятись вимогами до наведеного вище терміну: якщо всі вимоги дотримуються, то немає підстав відмовляти терміновому в його термінологічності незалежно від його лексичної довжини.

E. Терміни-аббревіатури (РОЦ – регіональний обчислювальний центр).

F. Літерні умовні позначення (гама-випромінювання).

G. Символи (знаки) – наприклад, математичні, хімічні, астрономічні та інші символи.

H. Номенклатура. (Гриньов – Гриневиц, 2008, с.100)

1.2. Дослідження особливостей функціонування терміну у сучасній лінгвістиці

Кожна галузь науки, техніки, виробництва, мистецтва має свою термінологію. Термінологія є сукупністю термінів певної мови або певної галузі. Наприклад, ми можемо говорити про англійську, польську, українську та інші термінології, а також про термінологію математичну, юридичну, хімічну, технічну тощо.

Незважаючи на відмінності й багатогранність сучасних галузей наукового знання і властивих їм понять, існує низка спільних ознак, які визначають суть терміна як особливої мовної одиниці.

Термін – це слово або словосполучення, що визначає чітко й однозначно окреслене поняття і його співвідношення з іншими поняттями в межах спеціальної сфери (Гринев-Гриневич, 2008, с. 93-95).

У лінгвістиці термінологія – це наукова дисципліна, яка народилась у рамках лексикології. Предметом термінології є терміни та термінологічні системи.

Морозова Л. А. зазначає, що термінологічні системи – це закриті системи, навпаки, для них характерна взаємодія лексичних засобів, які дають визначення спеціальним поняттям, та слів загальноживаної лексики, котрі є постійним матеріальним джерелом термінотворення (Морозова, 2004, с. 100-102).

Основними ознаками терміна є:

1) Системність: кожний термін входить до певної терміносистеми, у якій має термінологічне значення, а за межами своєї терміносистеми він може мати зовсім інше значення. Системні відносини термінів дійсні тільки в межах однієї терміносистеми. Термінологія певної галузі науки – не просто ряд термінів, що відображають поняття цієї науки, це система термінів, побудована на взаємозв'язку понять, які з'являються в процесі розвитку даної науки.

2)Точність: термін повинен якнайповніше й найточніше передавати зміст поняття, яке він позначає, неточний термін може бути джерелом непорозумінь між фахівцями.

3)Прагнення до однозначності у межах своєї терміносистеми: якщо більшість слів загальноживаної мови багатозначні, то більшість термінів – однозначні, це зумовлено їх призначенням, але повністю усунути багатозначність (найчастіше двозначність) не вдається. Вивчення термінів виявило, що термінам не завжди притаманна абсолютна однозначність у межах термінологічної системи мови, але, якщо вже говорити про наявність однозначності, то термін не зберігає довго єдине значення.

4) Наявність дефініції: кожний науковий термін має дефініцію (означення), яка чітко окреслює, обмежує його значення.

5)Прийнято вважати, що термінам невластива емоційна та експресивна функції і що їм властива стилістична «нейтральність». Наявність стилістичної «нейтральності» пояснюється зв'язком терміну з відповідним науковим поняттям, тенденцією та точною передачею цього поняття.

6)Тенденція до точності іноді призводить до створення громіздких багатоморфемних термінів. Але в розвитку термінології існує тенденція до стислості. По можливості термін має бути стислим. В результаті в багатьох мовах в ХХ столітті розвиваються складноскорочені слова (Канделаки, 1977, с. 120-132).

Сучасні термінознавці називають і такі ознаки (або вимоги) до терміна: нейтральність, відсутність емоційно-експресивного забарвлення, відсутність синонімів, інтернаціональний характер, стислість, постійне поповнення системи новими термінами, прозорість внутрішньої форми терміна, що поліпшує його сприйняття і збереження у терміносистемі (Іванов, 1973, с. 80-82).

Термінологічний стандарт укладають за таким алгоритмом:

- 1) систематизують поняття певної галузі науки чи техніки; поділяють їх на категорії (предмети, процеси, якості, величини тощо);
- 2) розмежовують родові та видові поняття;
- 3) відбирають усі терміни галузі, узяті для стандартизації, зі словників різних років видання, статей, підручників, періодики, рукописів та інших джерел;
- 4) розподіляють терміни за групами: а) вузькоспеціальні терміни; б) міжгалузеві; в) загальнонаукові;
- 5) визначають з групи термінів-синонімів нормативні (інші терміни також подають, але з позначенням *нерекомендований*);
- б) добирають еквіваленти іншими мовами з відповідних міжнародних стандартів; формулюють означення (дефініції) поняття;
- 7) мовознавці рецензують стандарт.

Табанаківа В. Д. зазначає, що галузеві терміносистеми взаємодіють одна з одною, мають спільний термінологічний фонд (Табанаківа, 1982, с. 90-97). Ізольованих терміносистем немає, вони містять уніфіковані щодо норм сучасної мови терміни на міжгалузовому рівні.

Залежно від ступеня спеціалізації значення терміни поділяються на три групи:

1. Загальнонаукові терміни, які вживаються майже в усіх галузевих термінологіях, наприклад: система, тенденція, закон, концепція, теорія, аналіз, синтез тощо. Треба зауважити, що такі терміни в межах певної термінології можуть конкретизувати своє значення. До цієї категорії відносять і загально-технічну термінологію (машина, пристрій, агрегат) (Табанаківа, 1982, с. 100-102)
2. Міжгалузеві терміни - це терміни, які використовуються в кількох споріднених або й віддалених галузях (економічна наука має термінологію, спільну з іншими соціальними, природничими науками, наприклад: амортизація, екологічні витрати, санація, технополіс, приватна власність).

3. Вузькоспеціальні терміни – це слова чи словосполучення, які позначають поняття, що відображають специфіку конкретної галузі, наприклад: авантитул, аграф, боковик, вакат, привка, ретуш.

Як наголошує Фролова О. П., вся лексика китайської мови в цілому (як і лексика будь-якої іншої мови) з точки зору сфери її використання може поділятися на дві підсистеми: загальноживана лексика та спеціальна лексика, або термінологія. Остання ж поділяється на окремі термінології, в залежності від тієї області, котру дана сукупність термінів обслуговує (Фролова, 1981, с. 150-162).

Різниця загальноживаних слів та слів зі спеціальним значенням (термінів) в цілому досить помітна. Використання термінів у побутовому мовленні викликає помітні зміни в самому мовленні. Загальноживана лексика, як правило, досить стала та зберігається іноді протягом дуже довгого часу. Терміни ж більш рухливі, тому що вони відображають певний рівень розвитку будь-якої спеціальної сфери людської діяльності та застарівають порівняно швидко. Їх кількість збільшується з розвитком цієї сфери діяльності.

У той саме час термінологічна та загальноживана лексичні підсистеми знаходяться у тісному зв'язку як наголошує Іванов В. В.. Загальноживані слова використовуються як будівельний матеріал для термінологічного словотвору. Тому звуковий склад слів-термінів не відрізняється від звукового складу слів загального фонду мови. Звукова оболонка загальноживаного слова є належністю даного слова, що історично закріплена для вираження його значення (значень). У терміні ж його оболонка є запозиченою у того чи іншого загальноживаного слова для вираження термінологічного значення (Іванов, 1973, с. 50-51).

Крім того, в звуковому співвідношенні термін може представляти собою комбінацію фонетичних оболонок слів. В такому випадку звуковий склад терміну є сукупністю звукових оболонок (Іванов, 1973, с. 61-62).

Взаємозв'язок та взаємовплив загальноповживаної лексики і термінології характерні для китайської мови також, як і для інших мов. В китайській мові у той же час цей зв'язок має свою специфіку, яка проявляється у відборі особливих шарів загальноповживаної лексики у якості будівельного матеріалу для термінів. Хоча у якості компонентів термінів можуть використовуватись елементи розмовної мови, проте основна кількість слів, що використовуються для терміноутворення є лексичними одиницями старої літературної китайської мови – веньянь. Лексика мови веньянь частково увійшла і в сучасну китайську мову у якості самостійних односкладових слів, але взагалі вони використовуються тільки як компоненти складних слів. Ці лексичні елементи являють собою основний будівельний матеріал терміноутворення. Велика кількість сучасних термінів у якості своїх компонентів використовують лексику старої літературної мови (Фролова, 1981, с. 11-15).

Таким чином, в китайській мові основним джерелом матеріалу для терміноутворення виступає стара літературна мова веньянь. Компонентами багатьох термінів сучасної китайської мови є «веньянізми» -- лексичні елементи старої літературної мови.

Лексичні елементи веньяня для далеких мов грають роль, аналогічну ролі латині або грецької мови (греко-латинські корені) для створення термінологічної лексики в європейських мовах.

З лінгвістичної точки зору терміни в китайській мові, незалежно від їх джерел та способів творення, підпорядковуються закономірностям існування та розвитку словникового складу китайської мови. Китайські терміни, як і всі інші слова мови, створюються згідно діючим в китайській мові правилам словотвору, підлягають різним семантичним змінам, приймають участь у системних відношеннях, властивих словам китайської мови. Вони входять до складу синонімічних рядів, створюють антонімічні протиставлення та омонімічні пари (Фролова, 1981, с. 30-37)

Китайська термінологія має схожі до термінологій інших мов властивості. Найбільш характерні специфічні риси китайської термінології:

1. Лексичні елементи старої літературної мови – веньянь – основна база створення термінів.

2. Більшість термінів створюється шляхом калькування (кальки мають перевагу над фонетичними запозиченнями).

3. Наявність особливого способу вторинного запозичення (повернення «китаїзмів» з японської мови, які стали в японській мові термінами, вже у вигляді «японізмів») (Горелов, 1984, с. 130-135).

Велика кількість термінів, створених шляхом калькування, є проявом фонетичних і семантико-морфологічних властивостей китайської мови.

Необхідно відмітити, що джерелом матеріалу для творення термінів також є народні вирази та лексика діалектів. Але їх роль у термінотворенні, звичайно, мала.

Велика кількість термінів з'явилась шляхом калькування. Терміни являють собою різні види кальок. Тому багато сучасних китайських термінів можуть розглядатись з двох боків: як семантичні запозичення та китайські терміни, створені на базі матеріалу саме китайської мови.

Основа кількості термінів – це кальки, створені з власне китайського матеріалу. Такі терміни двоїсті по своїй природі: з одного боку, це запозичення, з іншого, це власне слова китайської мови, створені на базі власне китайської лексики (Фролова, 1981, с. 150-165).

Висновки до Розділу 1

Незважаючи на відмінності й багатогранність сучасних галузей наукового знання і властивих їм понять, існує низка спільних ознак, які визначають суть терміна як особливої мовної одиниці. Основними ознаками є: системність, точність, прагнення до однозначності, наявність дефініції, нейтральність, тенденція до точності. Залежно від ступеня спеціалізації, значення терміна поділяється на три групи: загальнонаукові терміни, міжгалузеві терміни, вузькоспеціальні терміни.

Вся лексика китайської мови в цілому (як і лексика будь-якої іншої мови) з точки зору сфери її використання може поділятися на дві підсистеми: загальноповсякденна лексика та спеціальна лексика, або термінологія. Остання ж поділяється на окремі термінології, в залежності від тієї області, котру дана сукупність термінів обслуговує.

Різниця загальноповсякдених слів та слів зі спеціальним значенням (термінів) в цілому досить помітна. Використання термінів у побутовому мовленні викликає помітні зміни в самому мовленні. Загальноповсякденна лексика, як правило, досить стала та зберігається іноді протягом дуже довгого часу. Терміни ж більш рухливі, тому що вони відображають певний рівень розвитку будь-якої спеціальної сфери людської діяльності та застарівають порівняно швидко. Їх кількість збільшується з розвитком цієї сфери діяльності.

У той саме час термінологічна та загальноповсякденна лексичні підсистеми знаходяться у тісному зв'язку. Загальноповсякденні слова використовуються як будівельний матеріал для термінологічного словотвору.

Для словотвірної архітекτονіки термінологічних одиниць характерні загалом ті самі принципи, як і для загальноповсякдених одиниць. Ми виділили класифікацію словотвірних типів термінів: 1) Терміни-кореневі слова, до яких відноситься корінна непохідна лексика заповзичена непохідна лексика; 2) похідна лексика, до якої відносяться терміни, утворені за допомогою суфіксації, терміни,

утворені за допомогою префіксації; 3)терміни – складні слова; 4) терміни-словосполучення. 5) Терміни-аббревіатури; 6)літерні умовні позначення. 7)символи (знаки); 8)Номенклатура.

З лінгвістичної точки зору терміни в китайській мові, незалежно від їх джерел та способів творення, підпорядковуються закономірностям існування та розвитку словникового складу китайської мови. Китайські терміни, як і всі інші слова мови, створюються згідно діючим в китайській мові правилам словотвору, підлягають різним семантичним змінам, приймають участь у системних відношеннях, властивих словам китайської мови.

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНИХ ТА СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МЕДИЦИНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Дослідження основних семантичних ознак системи терміноутворення

Медична термінологія є систематичною, образною, лаконічною та інтернаціональною. Нормативне найменування та використання медичних термінів є ознакою зрілості наукової теорії. Дослідження та визнання характеристик медичної термінології має практичне значення для нормативного найменування та використання медичної термінології та наукового поширення медичних знань.

Національним комітетом із затвердження термінів науки і техніки(2005 р.) було наголошено, що медична термінологія є невід’ємною частиною основних термінів медичної науково-технічної сфери. Вона в основному використовується для позначення та узагальнення речей, явищ, характеристик, зв’язків і процесів у різних галузях медичної науково-технічної сфери. Вона часто використовується в галузі науки і техніки. З поглибленням людського розуміння науки про життя та розвитком сучасної медицини постійно з’являються нові медичні терміни. Деякі медичні терміни, такі як 艾滋病 - СНІД, 疯牛病 - коров’ячий сказ, 禽流感 - пташиний грип тощо, увійшли в сферу публічного дискурсу через величезний вплив хвороб (епідемії) на фізичне та психічне здоров’я людини, також через суспільство, економіку, політику та ЗМІ.

Краковецька Г. О зазначає, що поняття, представлене медичним терміном, є конкретним, а значення точним(Краковецька, с.12). Тому що медична термінологія – це власний словник для вираження наукового змісту та основних атрибутів поняття. Наприклад, різницю між 禽流感(пташиним грипом) і 鸡瘟 (курячою чумою) профільні експерти спеціально пояснили. 鸡瘟(Куряча чума) - це здавна загальна назва 禽流感(пташиного грипу). Не тільки пташиний грип,

але й інші пташині хвороби з подібними симптомами також називають 鸡瘟 (курячою чумою). Насправді 鸡瘟(куряча чума) також поділяється на 真性鸡瘟 (справжню курячу чуму) і 伪鸡瘟(псевдокурячу чуму), 真性鸡瘟(справжня куряча чума) — це пташиний грип, а 伪鸡瘟(псевдокурячу чуму) також називають 新城疫(хворобою Ньюкасла). І вірус «хвороби Ньюкасла», і вірус пташиного грипу є РНК-вірусами, але вірус пташиного грипу належить до ортоміксовірусів, а вірус «хвороби Ньюкасла» належить до параміксовірусів. Видно, що «пташиний грип» як термін — поняття з більш чіткими межами. З порівняння таких термінів, як 心律 -серцевий ритм і 心率- частота серцевих скорочень, 坏疽 - гангрена і 坏死 - некроз), 代谢 – метаболізм, 抗体 - антитіла і 抗原 - антиген, 孪缩 - зморщення близнюків і 萎缩 – атрофія тощо.

Тимофеев зазначає, що деякі медичні терміни мають ту саму словоформу, що й у повсякденній мові, але поняття, які вони представляють, були переосмислені. (Тимофеев, 1969, с.3) Наприклад, у повсякденній мові 兴奋 (схвильований) означає 精神振作, 情绪激动(оновлений, емоційно заряджений). 兴奋(Збудження) означає 机能活动提高(поліпшення функціональної активності) (протилежність 抑制 (гальмування)). Значення 激动 (схвильований) у повсякденній мові означає 感动、奋发(рухатися та наполегливо працювати). 激动(Збуджений) означає, що препарат 使受体兴奋(збуджує рецептор). Можна побачити, що терміни 兴奋(збуджений) і 激动(збуджений) є перевизначенням понять з точки зору побудови наукових теорій.

Існують слова з повсякденної мови, які запозичені в медичні терміни, наприклад 病灶 - ураження, 血浆 - плазма, 血清- сироватка, 疫苗- вакцина, 电泳 - електрофорез, 羊水- амніотична рідина, 副作用- побічні ефекти, 组织损伤- пошкодження тканин, 组织修复 - відновлення тканин, 迷走神经 - блукаючий нерв, 迷路动脉 - лабіринтова артерія, 过敏反应 - алергічна реакція, 免疫应答 - імунна відповідь, 脂肪动员- мобілізація жиру, 放射治疗 - променева терапія, 介

入疗法 - інтервенційна терапія, 抽动症 - тики, 精神分裂症 – шизофренія, 小儿麻痹症 - поліомієліт тощо. Такі терміни, хоча в буквальній формі ідентичні звичайній мові, мають перевизначені свої природні поняття у звичайній мові та утворюють нові терміни як морфеми, а запозичені слова мають особливу мовну інформацію.(Величкова, Таранова, 2012,с.47-54)

Канделаки Т.Л наголошує, що системність, будучи однією з основних ознак терміна, лежить в основі визначення поняття термін, що полягає в системних відносинах з іншими собі подібними за статусом мовними одиницями відповідної спеціальної мови, що застосовується для точного найменування та вираження спеціального (або професійного) об'єкта, поняття, явища або виду діяльності(Канделаки, 1977, с. 30).

Системність медичної термінології проявляється як похідність багатьох логічно пов'язаних термінів з одного терміна (основного іменника). Наприклад, 痛 - біль походить від: 绞痛 – коліки, 刺痛 – колючий, 隐痛 – тупий, 钝痛 – тупий біль, 胀痛-повнота, 酸痛 - хворобливість, 阵痛 – пологи, 钻顶样痛 - пронизливий біль, 头痛- головний біль, 牙痛 - зубний біль, 胃痛 - біль у шлунку, 腹痛 - біль у животі, 腰痛 - біль у спині та ін. 休克"Шок" є похідним від: 心源性休克 - кардіогенного шоку, 感染性休克 - септичного шоку, 过敏性休克 - анафілактичного шоку, 创伤性休克 - травматичного шоку тощо. Це показує, що термін, по суті, є мовним символом, що складається з понять і назв. Причина, чому його можна використовувати як частину певної концептуальної сукупності, полягає в тому, що він є взаємозалежним і взаємно обмежує з іншими поняттями в концептуальній сукупності.(Гринев-Гриневиц,2008)

Семантична система термінів є понятійною системою, визначеною науковою теорією, тому систематичність медичних термінів має чітке обґрунтування. Це істотна ознака системності медичної термінології. Щоб дослідити систематичність медичної термінології, необхідно використовувати лише раціональність як основу пізнання та аналізу. (Лату, 2016, с.142)

Лю Чунгуан в опублікованій статті Національним комітетом із затвердження термінів науки і техніки(2005 р.) зазначив, що основним логічним прийомом побудови семантичної системи термінів є поділ і обмеження.

Поділ полягає в розподілі поняття роду на кілька видів понять. У цій термінологічній системі існує логічне протиставлення кількох термінів, що представляють поняття одного класу.(Лю Чунгуан, 2005, с. 3). Наприклад, 心脏病(вада серця) (поняття) поділяється на: 先天性心脏病(вроджену ваду серця), 风湿性心脏病(ревматичний порок серця), 高血压性心脏病(гіпертонічну хворобу серця), 梅毒性心脏病(сифілітичну хворобу серця), 肺源性心脏病(легеневе серце), 冠状动脉粥样硬化性心脏病(ішемічну атеросклеротичну хворобу серця) (видове поняття) тощо.

Поділ повинен відповідати одному стандарту, яким є принцип найменування термінів. Наприклад, 炎症(запалення) (поняття) класифікується за перебігом захворювання і поділяється на: 急性炎症 - гостре запалення, 亚急性炎症 - підгостре запалення, 慢性炎症 - хронічне запалення (поняття), відповідно до патологічної класифікації поділяється на: 变质性炎 - альтернативне запалення, 渗出性炎 - ексудативне запалення, 增生性炎 - продуктивне запалення, 变态反应性炎症- проліферативне алергічне запалення (різновид поняття) тощо; і 渗出性炎 - ексудативне запалення як підпорядковане поняття (видове поняття), яке далі поділяється на: 浆液性炎 - серозне запалення, 纤维素性炎- фібриніт, 化脓性炎 - гнійне запалення та 出血性炎 - геморагічне запалення, 卡他性炎 - катарит, класифікуються за характеристиками ексудату та уражень.

У семантичній системі побудови термінів використовується й інший спосіб поділу — дихотомія, тобто об'єкт поділяється за наявністю певної ознаки чи її відсутності(Карамишева, 2002, с.332). Наприклад, 特异性(специфічність), 非特异性 (неспецифічність), 完全性 (повнота) і 不完全性 (незавершеність) є поняттями пари суперечливих відносин.

Обмеження — це логічний спосіб переходу від концепції з більшим розширенням до концепції з меншим розширенням. Обмеженими можуть бути лише в поняттях, які мають родовий зв'язок. Наприклад, 贫血(анемія)→溶血性贫血(гемолітична анемія), збільшуючи конотацію родового поняття (贫血 анемія) один раз, переходить до видового поняття (溶血性贫血 гемолітична анемія). Також можна назвати терміни шляхом послідовного збільшення властивості видової відмінності конотації та переходу до поняття виду з меншим розширенням через численні обмеження. Наприклад, 溶血性贫血(гемолітична анемія) → 获得性溶血性贫血 набута гемолітична анемія → 自体免疫性溶血性贫血(аутоімунна гемолітична анемія), 非免疫性继发性溶血性贫血(неімунна вторинна гемолітична анемія) тощо(刘重光, 2005, с. 3).

Також терміни відповідно до співвідношення між поняттями. Наприклад, 原发性 - первинний, 继发性 – вторинний, 内源性 – ендогенний, 外源性 – екзогенний, 进行性- прогресуючий, 退行性 – дегенеративний тощо.

Ще одною ознакою китайських медичних термінів є образність. Образність — відмінна риса медичних термінів, яка відрізняє їх від інших наукових термінів. Існує багато типів об'єктів медичного дослідження з різними формами, структурами, характерами та явищами. Щоб правдиво описати характеристики зовнішнього вигляду досліджуваного об'єкта та концептуально дати наукове визначення, народився образний термін(Табанакова,2011, с. 77)

Образні терміни утворюються засобами образної риторики. Одним із способів словотворення є пряме використання метафори для зміни центрального слова (тип А).Метафора знаходиться перед центральним словом (тип А-1) або позаду (тип А-2), що становить однозначний термін. Наприклад:

Тип А-1 - 丘脑 – таламус, 蛛网膜 павутинний нерв, 蜗神经 - кохлеарний нерв, 滑车神经 - блоковий нерв, 喙突- коракоїдний відросток, 犁骨 - вомерна кістка, 豌豆骨 - гороподібна кістка, 扁桃体 – мигдалина, 钩端螺旋体 –

лептоспіроз, 鞭虫 – власоглав, 丘疹 – папула, 玫瑰疹 – розеола, 蜘蛛痣 – павутинний некус, 草莓舌 – полуничний язик, 麦粒肿 – ячмень, 奔马律 – ритм галопу, 醉酒步态 – п'яна хода тощо.

Тип А-2 – 肋弓 – реберна дуга, 纵隔障 – середостіння, 心室 – шлуночок, 心房 – передсердя, 耳轮 – спіраль, 耳屏 – козелок, 胸廓 – грудна клітка, 凶门 – джерельце, 肺泡 – альвеоли, 肺叶 – легені, 子宫 – матка, 卵巢 – яєчник, 阴蒂 – клітор, 阴阜 – горбка), 肾盂 – нирка, 腹股沟 – пах, 脑血栓 – церебральний тромбоз та ін.

Такого роду образна медична термінологія є продуктом поєднання образного та абстрактного мислення в медичних наукових дослідженнях. Знання способу словотворення переносних медичних термінів допоможе зрозуміти й запам'ятати такі терміни.

Лю Чунгуан(2005) зазначає, що медичним термінам сучасної китайської мови притаманна простота. Простота, тобто символи, які складають термін, є лаконічними, а значення ясним і точним, щоб їх було легко зрозуміти, запам'ятати, прочитати та спростити процес написання. Стислість відповідає принципу економії мови(刘重光, 2005,с.5).

При введенні англійської медичної термінології в китайську необхідно змінити символічну систему, тобто доповнити її за допомогою вільного перекладу, транслітерації. Переклад медичних термінів також прагне до простоти. Вільний переклад полягає в точному перекладі наукового поняття оригінального слова, наприклад: 低血糖症 hypoglycemia(hypo – 低 + glyco-糖 + emia 血症)、咯血 hemoptysis(hemo – “血液”的复合型 + -ptysis 吐出), перекладені назви можуть бути такими, як впливає з назви, легкими для розуміння та запам'ятовування. Терміни, названі відповідно до звучання (транслітерація), як правило, мають менше складів і читаються гладко. Наприклад: lymph – 淋巴, morphine – 吗啡 тощо. Китайські ієрогліфи в цих транслітерованих словах мають

лише фонетичну функцію, а професійні характеристики об'єкта вираження виділяються. У процесі застосування термінології деякі транслітеровані слова замінено вільним перекладом, наприклад: penicillin 盘尼西林→青霉素、vitamin 维他命→维生素, ця трансформація спрямована на вираження ясності та точності. У порівнянні з цим поєднання звучання і значення більше сприяє лаконічності термінології. Наприклад: gene pool перекладається як 基因库(генофонд) — це коротко і лаконічно; Addison's disease(Хвороба Аддісона) (раніше «阿狄森病») також відома як 慢性肾上腺皮质机能减退症 (хронічна недостатність надниркових залоз), перше — більш загальне і легко запам'ятовується. Calmette-Guerin vaccine(Вакцина Кальметта-Герена) перекладається як 卡介苗«CGV», acquired immunodeficiency syndrome синдром набутого імунодефіциту (获得性免疫缺陷综合征) називається СНІД за аббревіатурою AIDS, 艾滋— транслітерація AIDS, а хвороба — назва класу. Аббревіатура SARS для severe acute respiratory syndrome (важкого гострого респіраторного синдрому) (严重急性呼吸综合征) стала міжнародним терміном, і таким чином «萨斯» або «萨斯病» можна використовувати як назву перекладу китайською мовою(Хоречко, 2014, с. 2)

Ефективним засобом спрощення термінології є англійські або латинські скорочення. Наприклад: SD(sulfadiazinum 磺胺嘧啶)、ACTH(adrenocorticotropic hormone 促肾上腺皮质激素)、APC(acetylsalicylic acid, phenacetin, and caffeine 复方阿司匹林)、BP(blood pressure - 血压)、ESR(erythrocyte sedimentation rate - 血沉)、WBC(white blood cell - 白细胞)、RBC(red blood cell - 红细胞)、Ig(immunoglobulin - 免疫球蛋白)、DNA(deoxyribonucleic acid - 脱氧核糖核酸)、ECG(electrocardiogram - 心电图) тощо. Деякі терміни із занадто великою кількістю складів, такі як polymerase chain reaction and restriction fragment length polymorphism(聚合酶链反应与限制性片段长度多态性), аббревіатура PCR-RFLP є дуже лаконічною. У китайську медичну термінологію вводиться велика кількість англійських або латинських скорочень, що відображає тенденцію розвитку спрощення термінів. (刘重光, 2005, с. 3).

Використання латинських літер і китайських морфем у китайських медичних термінах зростає з кожним днем, що, безсумнівно, є засобом спрощення термінів. Наприклад: X线 рентген, B超 - В-ультразвук, T波- Т-хвиля, P细胞 - Р-клітина, α 受体 - альфа-рецептор, β 受体- бета-рецептор, Q-T间期 - інтервал Q-Т.

Використання невербальних символів є більш абстрактним і лаконічним. Наприклад: ♂ (雄性 - чоловічий), ♀ (雌性 - жіночий), + (阳性 - позитивний), (阴性 - негативний), ↑ (上升 - вгору), ↓ (下降 - вниз), G+ (革兰氏阳性菌 - грампозитивні бактерії), G- (革兰氏阴性菌 - грамнегативні бактерії) тощо.

Слід зазначити, що це аббревіатура китайських медичних термінів. Наприклад: гепатит В 乙型肝炎→乙肝, фібриляція шлуночків 心室颤动→室颤 та ін. Цей тип аббревіатури не тільки скорочує кількість слів у терміні, але й приділяє увагу представленню семантики та координації складів. Однак аббревіатури китайських медичних термінів повинні відповідати правилам китайського словотворення та правильно виділяти ключові морфемі, щоб не викликати концептуальних непорозумінь. Тому не кожен медичний термін можна скорочувати. Наприклад, 流行性感(грип) скорочується до 流感, але не можна скорочувати 流行性出血热(епідемічна геморагічна лихоманка), 流行性腮腺炎(паротит), 流行性斑疹伤寒(епідемічний висипний тиф) тощо.

Ще одною ознакою медичного терміна китайської моаи є міжнародний характер. Медична термінологія не обмежується регіоном, країною, етнічною приналежністю та діалектом. Причиною інтернаціоналізації медичної термінології є стабільність, спільність та одноманітність медичної термінології. (刘重光, 2005, с. 5).

Медична термінологія накопичена протягом тривалої історії розвитку. Кожен точно названий термін має стабільність, коли стає визнаним поняттям у професійній сфері. Відомий давньогрецький лікар Гіппократ (приблизно з 460 р. до н. е. до 377 р. до н. е.) розділив малярію на щоденну малярію, триденну

малярію і чотириденну малярію, і ці терміни використовуються й сьогодні. Фарбування за Грамом було засновано датським бактеріологом Крістіаном Грамом у 1884 році. Цей термін як метод диференціального фарбування, який найчастіше використовується в бактеріології, використовувався більше 100 років. Філ А. Карсон Рафф офіційно використав медичний термін «червоний вовчак» у 1851 році. З постійним розвитком медичної науки люди запропонували назву «системний червоний вовчак», але «червоний вовчак» є основним терміном, який використовується сьогодні. Це свідчить про стабільність медичної термінології. Тільки його стабільність закладає основу для його універсального використання у світі(Карсон, 1851, с.56)

Міжнародна спільність медичних термінів, по суті, полягає в тому, що вони відображають уявлення людей про закономірності об'єкта. Наприклад: хвороба Мінамата була відкрита в 1956 році поблизу затоки Мінамата в префектурі Кумамото, Японія. Внаслідок ураження центральних і периферичних нервів головного мозку у хворих може спостерігатися невиразна мова, хитання, часткова деменція, параліч рук і ніг, порушення чутливості, втрата зору, тремор, деформація рук і ніг; смерть. Хвороба названа за місцем, де її виявили. Цей термін визначає критерії етіології, патології, клінічних проявів і диференціальної діагностики захворювання і став міжнародним терміном. Іншим прикладом є вірус енцефаліту Західного Нілу, вірус енцефаліту Сент-Луїса, венесуельська геморагічна лихоманка, бразильська геморагічна лихоманка, хвороба Кешана тощо, усі вони є термінами з назвами місць. Деякі терміни названо на честь людей, наприклад: реакція Відаля, ознака Бабінського, ознака Брузінського тощо. Деякі терміни названо на честь популяції, в якій ця хвороба є ендемічною, як-от спалах незрозумілої пневмонії, що називається хворобою легіонерів, у 1976 році під час з'їзду ветеранів у Філадельфії. Деякі терміни названі на честь територій, де це захворювання є ендемічним, наприклад, лісовий енцефаліт. Цей тип термінів не є рідкістю через спосіб його назви, а також його довільне спрощення чи заміна(Будылева,2011, с. 70)

Стрімкий розвиток науки і техніки та інтернаціоналізація мови потребують визначення термінів відповідно до принципів і методів міжнародної одноманітності, щоб забезпечити узгодженість визначень термінів або відсіювати існуючі терміни та створювати нові. На другій сесії Десятого національного комітету Народної політичної консультативної конференції Китаю(2004) році член Чжун Наньшань запропонував у екстреній формі перейменувати слово «非典» на «SARS». З професійної точки зору SARS, як аббревіатура важкого гострого респіраторного синдрому (Severe Acute Respiratory Syndrome), об'єктивно аналізує «дихальні шляхи» початкового органу та важливі характеристики захворювання, «важкий», «гострий» і «синдромальний». «非典 (Атипова пневмонія)» і SARS — два терміни з різними патогенетичними та академічними конотаціями. Незважаючи на те, що «非典», здається, стало звичним явищем протягом певного періоду часу, ця назва є ненауковою. Деякі медичні терміни також мають відповідні найменування, як-от: 早老性痴呆(рання деменція)/老年痴呆症(хвороба Альцгеймера), 体外受精(екстракорпоральне запліднення)-胚胎移植(пересадка ембріона)/试管婴儿(дитина з пробірки), такі найменування не відхиляються від концепції відповідних термінів, але «非典» — так. З точки зору словотворення, "非典" є неправильним скороченням. Існують такі іменники, як 非遗传变异(негенетична варіація) та 非特异性免疫(неспецифічний імунітет) у медичних термінах, а також іменники, такі як 非军事区(демілітаризована зона) та 非正义战争(несправедлива війна) у словнику китайської мови. Чи можна цей тип іменників скоротити до 非遗, 非特, 非军, 非正? Щодо виправлення «非典» журнал «Science and Technology Terminology Research» відкрив рубрику для обговорення та опублікував статтю про редагування та розгортання назв, наголошуючи на нормативності наукових термінів. Автор вважає, що з діахронічної точки зору «非典» — це термін, який виник у певний період минулого, і, за словами академіка Чжун Наньшаня, «особливо не специфічний». SARS — професійний термін, офіційно названий

ВООЗ. Тому при називанні та вживанні термінів необхідно дотримуватись принципів стандартизації мови, що сприяє міжнаціональному спілкуванню. Проте поки що засоби масової інформації все ще використовують терміни «SARS», «传染性非典型肺炎» і «非典» як синоніми, і навіть назва та текст двох статей на одній сторінці газети, одна називається «SARS», а інша називається «非典». Проблема стандартизації видимої термінології аж ніяк не обмежується науковими та професійними сферами. (Десятий національний комітет Народної політичної консультативної конференції Китаю, 2004)

2.2. Словоскладання, афіксація, термінологізація та іншомовні запозичення як основні способи терміноутворення в медичних термінах сучасної китайської мови.

Нові терміни в сучасній китайській мові найчастіше утворюються методом словоскладання. Словоскладання – це спосіб словотвору, що полягає в поєднанні значущих мовних одиниць у одне слово. У випадку із китайською мовою такими значущими мовними одиницями найчастіше виступають односкладові слова, тобто окремі ієрогліфи, які поєднуються і утворюють двоскладне слово. Це можна пояснити тим, що китайській мові – довскладова мова, використання двоскладових слів вважаються найбільш милозвучними та забезпечують правильну ритміку.

А. Л. Семанес(2007) пропонує 5 видів граматичного зв'язку між елементами словоскладання.

- 1) атрибутивний зв'язок, де перший елемент пояснює другий;
- 2) копулятивний зв'язок, де елементи слова – рівноправні;
- 3) дієслівно–об'єктний, де перший елемент означає дію, що спрямована на поняття, яке описує другий елемент;

4) дієслівно–результативний , де другий елемент виражає результат, що наявний після виконання дії, яку виражає перший елемент;

5) суб'єктивно–предикативний, де перший елемент виражає суб'єкт, а другий – стан суб'єкту або дію, яку він виконує(Семанс, 2007, с.7).

Складні терміни утворюються за рахунок таких процесів:

1. З'єднання субстантивних елементів за атрибутивним типом зв'язку: 肾区 - ниркова область(-肾 - нирки» = 区- область); 肌病 – міопатія(肌-м'яз +病 – захворювання). За допомогою цієї моделі можуть бути утворені і терміни-словосполучення: 化学 疗法 - хіміотерапія (化学 - хімія» +疗法 -Спосіб лікування). Це одна з найбільш часто використовуваних словотворчих моделей в сучасній китайській мові (Солнцев, 1957, с. 90-92).

2. З'єднання ад'єктивних і субстантивних елементів за атрибутивним типом зв'язку: 黑素- меланін (黑 - чорний +素 – елемент); 坏死 - некроз (坏 - поганий, поламаний + 死 – смерть); 黄疸 – жовтянка (黄 – жовтий + 疸 - жовтянка);

3. З'єднання вербального елемента з субстантивним елементом за атрибутивним типом зв'язку: 烧心 – печія (烧 – горіти + 心 - серце); 抽筋 – судоми (抽- затискати + 筋 – м'язи), 贫血 – анемія (贫 – недостача + 血 - кров).

4. З'єднання субстантивних елементів копулятивним типом зв'язку: 火眼 – гострий кон'юнктивіт (火 – вогонь + 眼 - очі).

5. З'єднання ад'єктивних елементів за копулятивним типом зв'язку (з'єднання антонімічних, синонімічних або асоціативних елементів): 异同 – гетерогенний (异 – різний +同 однаковий);厚薄- товщина (厚- товстий + 薄 – тонкий).

6. З'єднання вербальних елементів за копулятивним типом зв'язку: 抑郁 – депресія (抑 – надавлювати, давити + 郁 – смуток).

7. З'єднання вербального і субстантивного елементів за дієслівно - об'єктним типом зв'язку: 失血 - втрата крові (失 – втрачати + 血 - кров);

8. З'єднання субстантивного елемента з вербальним або ад'єктивних по суб'єктивно-предикативному типу зв'язку: 气喘 – астма (气 - повітря + 喘 - задихатися) (Фролова, 2011, с.51).

Другим способом словотворення в сучасній китайській мові вважається афіксація, що полягає в приєднанні афіксів до знаменних морфем (Новотна, 1969, с.2). Афікси відносять термін до певної категорії – виконавця дії, властивості, процесу, предметності, характеру, якості (Фролова, 2011, с.60). Під час нашого дослідження на різних етапах нами було виявлено декілька найбільш популярних груп суфіксів, що використовуються для утворення термінологічних одиниць.

Суфікс 头 в медичній термінологічній системі сучасної китайської мови виступає як показник конкретного предмету, іноді показником конкретного положення чогось у просторі: 心头 - серце, 舌头 – язик, 指头 – палець, 额头 – лоб, 乳头 – сосок, 骨头 – кістка, 后头 – позаду, 里头 - Префікси 反 та 抗 в медичних термінах показують протилежність якогось поняття. Перекладається як анти-, проти-, від-. Наприклад: 反胃 – відрижка, 抗菌剂, – антисептик, 抗皱 – проти зморшок, 抗蛀 – антикаріозний, 抗癌 – протираковий, 抗毒素 – антитоксин, 抗凝血药 – антикоагулянт, 抗菌素 – антибіотик, 抗原 – антиген, 抗惊厥药 – протисудомний препарат, 抗抑郁药 – антидепресант, 抗炎症 – протизапальний. Також для китайських медичних термінів характерним є наявність префіксів 非, 无, 不, які мають значення відсутності чогось, часто перекладаються префіксами не- та а-. Нариклад: 无力 – слабкість (дослівно – «нема сил»), 非典型 – атипічний 非手术的 – неоперативний, 无名指 – безіменний палець, 非化脓性的 – негнійний, 无色证 – ахромазія, 非杂交- негібридність, 非功能则 – не функціональна, 非白血性 – алейкімічний.

Широко поширеним при утворенні іменників медичних термінів є суфікс 子 : 腔子 - грудна клітка, 痲子 - пітниця, 瘰子 - бородавка. Суфікс 者 бере участь в утворенні іменників від дієслівних основ: 帶菌者 - носій інфекції, 痴呆者 - людина, в якій деменція. Суфікс 儿 зливається з основною морфемою: 胎儿 - плід, ембріон, 孪生儿 - близнюки, 七星儿 - недоношена дитина.;

Суфікс 性 при зливанні з основою набуває значення характеру, природи, властивості і відповідає українському «-ість»: 抗药性 - резистентність, 毒性 - токсичність, 慢性 - хронічність.

Що стосується термінологічної номінації за допомогою приєднання напівсуфіксів, то 剂 вказує на термін, що позначає дозу або засіб: 防腐剂 - антисептичний засіб – антисептик, 甘菊浸剂 - екстракт ромашки, 利尿剂 - сечогінний засіб. У словотворчій системі китайської мови напівафіксація займає проміжне положення між словоскладанням і афіксацією. Для даного способу словотву характерне використання морфем, які частково (а іноді і в значній мірі) втратили первинне значення.

Кількісна характеристика термінів утворюється за допомогою напівсуфіксів 量 і 率: 出汗率 – пітливість, 残气量 - залишковий об'єм легенів, 心率 - частота серцебиття.

Напівсуфікс 化 в більшості випадків відповідає українському «-ізація»: 黄铁矿化 - пірітизація, однак 动脉粥样硬化 - атеросклероз. Напівсуфікс 炎 перекладається як «запалення», і утворює терміни, що позначають захворювання або інфекцію: 大脑炎 – енцефаліт, 扁桃体炎 - тонзиліт», 喉头炎 - ларингіт.

Напівсуфікси 症 і 病 мають значення «хвороби»»: 缺氧症 - гіпоксія, 肠胃病 – гастроентерит.

Напівсуфікси 机 та 仪, а також 器 утворюють терміни, що позначають механізми, апарати, біологічні органи: 冲洗器 - посудина для промивання, 电子血球计算机 - електронний гемоцитометр, 电针仪 - акупунктурний апарат.

Напівсуфікс 体 використовується в термінах, що позначають організм, тіло, субстанцію: 大脑垂体 – гіпофіз, 晶状体 – кришталік, 病原体 – патоген.

Напівсуфікс 素 утворює терміни, що позначають речовину, елемент, що відповідає українському «-ін», «-он», «-лін»: 氮霉素 - азоміцин, 干扰素 – інтерферон, 赤霉素 - гібереллін.

Напівсуфікс 术 утворює терміни, що позначають технічні навички або конкретні процедури: 剖腹产术 - кесарів розтин, 穿刺术 – пункція, 导尿术 - катетеризація.

Утворює назви окремих наук напівсуфікс 学, який відповідає українському «-логія»: 创伤学 - травматологія, 病毒学 – вірусологія, 癫痫病学 - епілептологія.

Напівсуфікс 科 утворює терміни, що вказують на відділення або сектор: 小儿科 – педіатрія, 妇科 – гінекологія, 口腔科 - стоматологія. Напівсуфікс 法 позначає метод, спосіб: 放射疗法 - радіотерапія, 抽管法 - інтубація. Напівсуфікс 期 позначає період часу: 产褥期 - пуеперальний (післяпологовий) синдром, 极期 криза (критична стадія хвороби).

Напівсуфікси 门 та 道 в термінах природничих наук позначають прохід, протік: 呼吸道 – дихальні шляхи, 内耳门 – внутрішній слуховий отвір, 消化道 – шлунково-кишковий тракт.

Напівсуфікс 血 - кров: 凝血 - згортання крові, 止血 - гемостаз, 贫血 - анемія. Напівсуфікси 家 і 师 утворюють групу термінів, що позначають вид діяльності: 药剂师 - фармацевт, 神经病学家 - невропатолог, 眼科医师 - офтальмолог.

У китайській мові кількість префіксів та напівпрефіксів (препозитивна напівзнаменна морфема), що беруть участь у словотворенні медичної термінології, значно поступається обсягу існуючих суфіксів та напівсуфіксів (Горелов, С. 51). Напівпрефікс 超 утворює терміни, що позначають перевищення міри, норми. В українській мові відповідає префіксам: «над-, супер-, ультра-»: 超基因 - суперген, 超病毒 -ультравірус, 超个体 – суперорганізм. Напівпрефікс 微 утворює терміни зі значенням маленький, незначний, відповідає українському «мікро-»: 微生物 - мікроорганізм, 微血 - капіляр. Напівпрефікси 反 і 抗 утворюють терміни зі значенням протилежності, відповідають українському «анти-»: 抗抑郁药 «антидепресант», 反基因 «антиген», антипепсин». Для китайської медичної термінології характерні префікси заперечення 非, 无, 不, 未]: 非杂交«негібридність», 无色证«ахромазія».

У медичній лексиці китайської мови також спостерігається значна кількість термінів, запозичених з інших мов. Фонетичні запозичення в медицині в чистому вигляді – це, як правило, назви речовин: 奴佛卡因 [núfó kǎ yī n] «новокаїн», 夫南西林 [fū nán xī lín] «фурацилін». Багато з них мають варіант семантичного запозичення: 盘尼西林 [pán ní xī lín] і 青霉素 [qīng mēi sù] «пеніцилін», 因素林 [yīn sù lín] і 胰岛素 [yí dǎo sù] «інсулін». Деякі з них мають по два графічні варіанти: 阿摩西林 [ā mó xī lín] та 阿莫西林 [ā mò xī lín] - амоксицилін». Напівфонетичне запозичення утворюється за допомогою злиття іншомовного матеріалу з китайською: 爱克斯光 [à i kè sī guāng] «X-промені» (爱克斯 – від англійського «X» + 光 - промінь), 阿兹海默病 - хвороба Альцгеймера (阿兹海默 - альцгеймер + 病 – хвороба).

У китайській медичній термінології також присутні числівники, найчастіше вони застосовуються для вираження математичного підрахунку або в цифрових комбінаціях. Наприклад: моносомний диплоїд, 三星 чоловічі статеві органи (традиційна кит. мед.), 三焦 - три частини тіла (трад.кит.медицина),

друга метафаза, 三叉神经 трійничний нерв, 二尖瓣 двоствірчатий клапан серця (мітральний клапан), 二头肌 двоголовий м'яз, біцепс, 二球丙醇 - димеркаптол, 四肢 – кінцівки, 六氯化- гексахлоран, 三氯乙烷 – трихлоетан, 三角巾绷带 - косинкова пов'язка, , 四六风 – правець немовлят. 二性畸形 – гермафродитизм, Терміни - дієслова виражають поняття або процес. Ці терміни мають у складі дієслово. Наприклад: 麻醉 проводити анестезію, 突变 мутувати(Хоречко, 2010).

2.3 Лексичні та семантичні особливості термінології традиційної китайської медицини

Китайська медицина, як традиційна, так і сучасна, завжди користувалися підвищеним інтересом у світовому медичному товаристві. Однак існують бар'єри для розуміння медицини східної Азії з огляду на її специфічності. Ні в якому разі не можна прирівнювати терміни західної медицини до термінів традиційної китайської медицини, так як це може привести до фатальних помилок. Вся справа в іншому підході до людського тіла і методам лікування. Інша проблема полягає в тому, що поки не сформована єдина термінологічна база, тому тим, хто зацікавлений в китайській медицині, доводиться стикатися з проблемами перекладу. Такі проблеми виникають через багатозначність ієрогліфів і метафоричність термінів (Иванов,1978, с. 20-25).

Для того щоб почати розбиратися в термінології китайської медицини, необхідно зрозуміти природу традиційного лікування. Адже мова китайської медицини є спеціалізованою формою китайської мови, яка використовується в медичному середовищі. Понад три тисячі років тому до китайців прийшло розуміння людського тіла і його недугів, і воно частково замінило старі уявлення. Тепер, тіло стало розглядатися в якості імперії, в якій за допомогою добре організованої політичної ієрархії забезпечується плавна взаємодія всіх його частин. Відповідно до нових поглядів на здоров'я і хвороби, які підпадають під дію законів природи, знання цих законів в свою чергу сприяє втручанням в

хворобливі процеси і в процеси відновлення організму. Дана «революція» відбулася не спонтанно, а в результаті розквіту філософської думки, яка розглядала крім усього іншого і здоров'я суспільства, як суб'єкт природних законів Дао. Дотримуючись конфуціанської думки, людина може забезпечити для себе стабільне життя, правильно харчуючись, одягаючись, і ведучи помірний спосіб життя. Однак, вплив факторів зовнішнього середовища, таких як холод, жар, вітер, вогкість, сухість і літня спека, можуть спровокувати хворобу. Захворювання, пов'язані з вищезгаданими зовнішніми факторами тісно пов'язані з сезонами року. Окреме місце в традиційній китайській медицині займає вчення про Ін-Ян та Теорія п'яти елементів (У-СІН) (Yang Xinrong, 2003, с. 65-69).

Як вчення про Ін-Ян стало детермінованою доктриною, так речі і явища, які мали природні додаткові протиставлення, змогли класифікуватися як інь і ян згідно не тільки своєї природи, але також взаємозв'язку і взаємодії між собою. У медицині Ін і Ян виступають класифікаторами частин тіла, внутрішніх органів і фізіологічних речовин, і їх рухом в тілі вгору-вниз, всередину або назовні. Все це поєднується з розумінням основних фізіологічних процесів, сформованих з анатомічних спостережень. Вчення про Ін і Ян не проливає світла на детальну роботу внутрішніх органів, проте служить продуктивною основою для розуміння взаємозв'язку між ними. Результатом втрати відносної рівноваги Ін-Ян, їх надлишку або недостатності є виникнення захворювання. В традиційній китайській медицині Ін і Ян також підрозділяються як два типи патогенних факторів. При впровадженні патогенного фактору Ін відбувається його переважання і пошкодження Ян, що проявляється синдромами «надлишку холоду». Також, навпаки, при переважанні Ян йде пошкодження Ін, що проявляється синдромами «надлишку спеки». Якщо ж Ян виснажений, то відбувається переважання Ін і супроводжується синдромами холоду і навпаки.

Теорія П'яти елементів (У-СІН) досить складна, але послідовна. Вона відображає п'ять категорій навколишнього світу: дерево 木, вогонь 火, земля 土, метал 金 і вода 水. Всі П'ять елементів мають різні властивості, однак взаємопов'язані один з одним і мають пряму залежність. Двома невід'ємними

властивостями П'яти Елементів є активація і пригнічення. Так, дерево активує вогонь, вогонь-землю, земля-метал, метал-воду, вода-дерево. При гнітючому зв'язку, дерево пригнічує землю, земля - воду, вода-вогонь, вогонь - метал, метал-дерево. Основні ідеї такі: кожен внутрішній орган належить до якогось елемента, при пошкодженні якого-небудь органу відбувається реакція з боку інших органів, що називається трансмісією захворювання. Відповідно до теорії У-СІН, дана передача може здійснюватися згідно активуючим і гнітючим зв'язкам. ЦЗАН-ФУ-органи - це загальна назва органів людини, і воно включає в себе 5 ЦЗАН-органів, і 6 ФУ-органів, а так само «незвичайні ФУ - органи» (Юркевич, 1990, с. 124-132.).

З усього вищесказаного стає зрозумілим, що велика частина елементів традиційної китайської медицини відноситься до натурфілософії. Основні терміни, такі як 水 shui (Вода), 土 tu (Ґрунт), 金 jin (Метал), 风 feng (Вітер), 木 shu (Дерево), 火 huo (Вогонь), 热 - 寒 re - han (спека і холод) є частиною філософської термінологічної лексики і мають свої прямі еквіваленти. Крім усього іншого, не можна пропустити раніше згаданий факт, який говорить нам про метафоричність термінів китайської медицини. Поняття метафори, класичної форми семантичного розширення, існує з давніх-давен, але це по більшій мірі вважається стилістичним прийомом письменника або оратора. Метафора має велике значення в підході до розуміння будь-якого інтелектуального продукту цивілізації. Письменник з Німеччини Пол Уншульд стверджує, що розвиток медичних ідей можна зрозуміти лише в тому випадку, коли словниковий запас китайської медицини розглядається в контексті економічних, соціальних, політичних і філософських питань. Вибір метафори може бути і не випадковим, він може і відбивати походження самого поняття (Морозова, 2004, с. 94-100).

Фразеологізми, використовувані в медичній лексиці можна класифікувати по різних групах, в залежності від їх складових. Наприклад, це можуть бути фразеологічні одиниці, що відносяться до частин тіла або фізіології. Наприклад:

- 鳃骨 fugu – реберні дуги;

- 五轮 wǔlún– повіки, куточки очей, білки, райдужна оболонка, зіниці;
- 喉管 hóuguǎn–глотка, глоточная трубка;
- 三焦 sānjiāo–один з шести Фу-органів, до складу якого входять «верхнє» (легені, серце), «середнє» (шлунок, селезінка), «нижнє» (печінка, нирки, сечовий міхур) Цзяо;
- 营气 yíngqì – те, що дає життєві сили (напр. артеріальна кров);
- 宗气 Zōngqì–спадкова Ци;
- 君火 jūnhuǒ–жар від серця; серце;
- 命门之火 míngmēnzhīhuǒ–жар в нирках;
- 龙雷之火 lóngléizhīhuǒ–жар в нирках;
- 髓海 suǐhǎi–мозок (головний);
- 玉海 yùhǎi - сечовий міхур;

З усього вище сказаного, можна зробити висновки про те, що термінологія китайської традиційної медицини базується на основних положеннях натурфілософії і є дзеркалом китайської самобутньої культури, так само відрізняється наявністю метафор. Тіло сприймається як система з безперервною взаємодією і впливом органів в ній. Термінологія сучасної медицини рясніє запозиченнями і кальками в зв'язку із західним впливом на неї. Однак не втрачає своєї специфіки, так як метафоричність також широко поширюється на всю терміносистему. Вона в свою чергу відображає світосприйняття китайського народу за допомогою створення медичної термінологічної бази. При перекладі термінів китайської медицини необхідно брати до уваги багатозначність входять в одне поняття елементів. Також необхідно звертатися до етимології. Багато авторів по медичній літературі використовують етимологію в якості основи, і передане значення може привести до «етимологічної помилки». Як і велика кількість слів, заснованих на змістовому і фонетичному базисах, самі не несуть ніякого сенсу. Не дивлячись на те, що етимологія іноді стає корисною

вихідною точкою, не можна забувати, що при перекладі китайської медицини необхідно уникати великої кількості етимологічних описів (Юркевич, 1990, с. 124-132.)

Висновки до Розділу 2

Медичній термінології сучасної китайської мови притаманна системність, образність, простота та інтернаціональність.

Системність є однією з основних ознак терміна, що лежить в основі визначення поняття термін та полягає в системних відносинах з іншими собі подібними за статусом мовними одиницями відповідної мови, що застосовується для точного найменування та вираження спеціального (або професійного) об'єкта, поняття, явища або виду діяльності.

Системність медичної термінології проявляється як похідність багатьох логічно пов'язаних термінів з одного терміна (основного іменника).

Одним із основних прийомів побудови семантичної системи термінів є поділ та обмеження. Прикладом поділу може виступити термін 炎症(запалення), який поділяється на 急性炎症(гостре запалення), 亚急性炎症 (підгостре запалення) та ін. Прикладом обмеження може слугувати термін 贫血(анемія)→溶血性贫血 (гемолітична анемія), збільшуючи конотацію родового поняття (贫血 анемія) один раз, переходить до видового поняття (溶血性贫血 гемолітична анемія).

Ще одною ознакою є образність. Одним із способів словотворення є пряме використання метафори для зміни центрального слова. Наприклад: 滑车神经 - блоковий нерв, 玫瑰疹 – розеола.

Ще одною ознакою медичного терміна сучасної китайської мови є простота. Наприклад, gene pool перекладено як 基因库 (генофонд) — це коротко і лаконічно.

Також ми з'ясували, що існує три основні шляхи терміноутворення: термінологізація, утворення складних термінів шляхом словоскладання, афіксації та запозичення з іншої мови.

РОЗДІЛ 3 СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

3.1 Продуктивність різного типу утворення термінів.

Останніми роками медичинська термінологія привертає особливу увагу дослідників через актуальність, пов'язану з виникненням та розповсюдженням Covid-19. Розуміння того, як в китайській мові утворюються медичні терміни може допомогти як перекладачам, так і викладачам китайської мови. Але переклад китайських медичних термінів зовсім нелегка справа. І зрозуміло, що це стосується саме особливостей китайської мови. В нашій країні невелика кількість перекладачів наважаються працювати над перекладами цієї галузі, саме працюючи в китайсько-українській мовній парі. І це не дивно, тому що помилка в перекладі може коштувати не просто дорого. Від правильного підбору еквівалентів, від адекватності перекладу залежить здоров'я та життя людини. Тому перекладачеві потрібно розуміти структуру та семантику медичних термінів.

За допомогою статистичних даних та створеного словника на матеріалі медичних статей та медичних інструкцій китайських ліків нами було відібрано низку термінологічних одиниць, якій й будуть представлені нижче.

За результатами обробки цієї інформації було підтверджено, що всі із обраних нами термінологічних одиниць були утворені у один із наступних способів: афіксація, термінологізація, іншомовні запозичення, словоскладання, аббревіація, що були описані нами у попередньому розділі. Наступним кроком було проведено обчислення, щоб виявити яку кількість від загального числа становлять термінологічні одиниці утворені там чи іншим способом. За результатами наших обчислень найбільш продуктивними способам утворення термінів стали афіксація – 44,3 % від загальної кількості, та словоскладання – 42,4%. Шляхом запозичення з інших мов було утворено 7% термінів, шляхом термінологізації – 2,3%. Найменше було виявлено термінів, що утворені шляхом аббревіації – 2,9%.

Значущою знахідкою було те, що іншомовні запозичення, у нашому випадку – фонетичні, зустрічаються переважно серед назв медичних препаратів та діючих речовин. Рідше – назви хвороб, що мають у складі власну назву, або слова що не відносяться ні до одної із вищевказаних груп:

右美沙芬	декстрометорфан
更昔洛韦	ганцикловір
齐多夫定	задовудин
安瓿	ампула
帕金森症	хвороба Паркінсона
左氧氟沙星	лівофлоксацин
甲氧西林	метицилін
胺类	аміни
喹啉	хінолін
华法林	вафарин
氧氟沙星	офлоксацин
吡拉西坦	пірацетам
西咪替丁	цименитин
地塞米松	диксамезатон
利托那韦	ритонавір
卡马西平	карбамазепір
苯巴比妥	барбітол
利福喷丁	рифапентин
休克	шок
妥卡尼	токанід
普罗帕酮	пропаферон
奎尼丁	хінідин
地高辛	дигоксин
阿托品	атропін
新斯的明	неостигмін
马尔堡病毒病	хвороба Марбуг
多塞平	доксепін

Спосіб термінологізації виявився не надто продуктивним:

诱导	індукція
激活	реанімація
促进	каталізація
间隔	інтервал
衰弱	упадок
兴奋	збудження
堵塞	блокувати

Вкрай важливу роль відіграють терміни, утворені шляхом аббревіації, адже як ми вже зазначили в 2 розділі, медичні терміни китайської мови прагнуть до простоти. Ще одною особливістю даного типу термінів є те, що поза межами використання у медичній сфері вони вживаються у якості лексичних одиниць загального вжитку. Використання аббревіацій сприяє більш швидкій та чіткій передачі інформації між лікарями та медичним персоналом. Більш того, часто аббревіації мають однакову форму в різних мовах, що полегшує процеси міжнародної співпраці.

磺胺嘧啶	SD(sulfadiazinum)
促肾上腺皮质激素	ACTH(adrenocorticotropic hormone)
血压	BP(blood pressure)
复方阿司匹林	APC(acetylsalicylic acid, phenacetin, and caffeine)
血沉	ESR(erythrocyte sedimentation rate)
白细胞	WBC(white blood cell)

红细胞	RBC(red blood cell)
免疫球蛋白	Ig(immunoglobulin)
脱氧核糖核酸	DNA(deoxyribonucleic acid)
心电图	ECG(electrocardiogram)

3.2. Словоскладання та афіксація як найбільш продуктивні засоби терміноутворення

Як зазначає Семенас А. Л. китайська мова є представницею ізолюючого типу відповідно до морфологічної класифікації з такими характерними способами словотворення:

- афіксація;
- словоскладання (складання коренів);
- абревіація;
- запозичення давньокитайських або іншомовних слів (Семенас, 2007, с. 40).

Другий з перелічених способів, на переконання вітчизняної дослідниці Семенас А. Л. (2007, с. 40), є ключовим в сучасній китайській мові.

Методом суцільної вибірки були підібрані найбільш вживані терміни медичної термінології китайської мови. На базі цих термінів, було підтверджено, що найбільш продуктивними способами створення медичних термінів китайській мові є словоскладання та афіксація.

Шляхом словоскладання були утворені різні за значенням терміни. Такі терміни мають дескриптивний характер, тобто складові частини новоутвореного слова пояснюють, чи описують його значення, доповнюючи чи розширюючи значення один одного (Семенас А. Л. (2007, с. 40):

恶心	нудота
腹胀	вздуття живота
呼吸	дихання
震颤	тремор
谵妄	марення
紫绀	ціаноз
灭菌	стерилізація
激活	реанімація
腹泻	діарея
胃部不适	дискомфорт у животі
食欲缺乏	втрата апетиту
脑血栓	Церебральний тромбоз
妊娠	вагітність
禁忌	протипоказання
渗出	ексудація
痰液	мокрота
气道	дихальні шляхи
咳痰	відхаркування мокроти
愈合	загоєння
症状	симптом
咳嗽	кашель
不良反应	побічний ефект
裂伤	рвані рани
切伤	порізи
过敏	алергія, підвищена чутливість
复方制剂	багатокомпонентний препарат
缓解	ремісія, заспокоєння
胃酸过多	підвищена кислотність шлунку
口服	перорально
便秘	закреп
稀便	пронос
口干	сухість у роті
失眠	безсоння
十二指肠	дванадцятиперсна кишка

黏膜	слизова оболонка
碳酸氢钠	гідрокарбонат натрію
复方	тонізуючий засіб
胃肠胀气	шлунково-кишковий метеоризм
免疫功能	іmunна функція
器官移植	трансплантація органів
感染	заражатися
预防	превентативний
血小板减少	тромбопенія
呼吸困难	затруднення дихання
呕吐	рвота
头昏	запаморочення
血尿	гематурія
寒战	озноб
血压升高	підвищений артеріальний тиск
贫血	анемія
胎儿	ембріон
病史	анамез
粘膜	мембрана
乳剂	емульсія
耳聋	глухота
宫颈	шийка матки

Окремий інтерес для нашого дослідження представляють термінологічні одиниці утворені шляхом афіксації. За результатами наших обчислень даних із вибірки, створеної нами для аналізу було виявлено що такий спосіб утворення термінологічних одиниць в медичній сфері сучасної китайської мови. Серед термінів, що утворені шляхом афіксації нами було виявлені наступні афікси:

1) Афікс 炎 – вказує на запалення. При перекладі виступає як суфікс «-тит», «-іт», чи перекладається як «запалення»:

耳炎	отит
胃炎	гастрит

视网膜炎	запалення сітківки
前列腺炎	простатит
尿道炎	уретрит
肺炎	запалення легень
鼻窦炎	синусит
支气管炎	бронхіт
蜂窝织炎	флегмона
肾盂肾炎	пієлонефрит
胰腺炎	панкреатит
肌腱炎	міотенозит
类风湿关节炎	ревматоїдний артрит
脑膜炎	менінгіт
多发性神经炎	поліневрит
甲状腺炎	тироїдит
皮炎	дерматит

2) Афікс 抗 – перекладається як префікс «-проти», «анти», або суфіксом «-цид»:

抗菌药物	бактерицидний засіб
抗酸剂	антацид
抗糖尿病	антидіабетичний
抗炎	протизапальний
抗氧化	антиоксидация
抗结核	антитуберкульозний
抗凝药	антикоагулянт
抗肿瘤	протипухлинний

3) Афікс 菌 – показує відношення до бактерії, чи бацил. Зазвичай знаходиться у постпозиції. Чіткої тактики перекладу термінів, до складу яких входить даний афікс немає. Однак, можемо виділити, що у разі, коли термін є назвою окремого

класу збудників, то на перекладі передається або суфіксом «-кок», або словом «паличка» чи «бактерії».

耐药菌	бактерії, резистентні до медикаментів
病原菌	збудники хвороб
细菌培养	бактеріальна культура
金黄色葡萄球菌	золотистий стафілокок
铜绿假单胞菌	синьогнійна паличка
大肠埃希菌	кишкова паличка
流感嗜血杆菌	гемофільна паличка
肺炎链球菌	стрептококк пневмонії
假单胞菌	псевдомонада
头孢菌素	цефалоспорин
卡他莫拉菌	катархаліз
粪肠球菌	фекальний ентерокок
阴沟肠杆菌	ентеробактер клоаки
克雷伯菌	клебсіела
孢菌	спорангій
肠杆菌	ентеробактерії
细菌	мікроб
奈瑟菌	найсерія
厌氧菌	анаероб
分枝杆菌	мікобактерії

4)Суфікс 素 по значенню відповідає поняттю «проста речовина, елемент та за підрахунками є найбільш продуктивним.

吡胺素	піридоксамін
灭癌素	туморцидін
硫胺素	тіамін
侧柏素	туяпліцин
抗硫胺素	іхтіамін
气孢素	аероспорін

氨基比素	амідопірин
垂菜素	віолін
拳参素	бістальбін
治疝草素	герніарин
福寿草素	адонідин

5) Суфікс 性 позначає характер, природу, властивість. Під час перекладу зазвичай передається суфіксами «-ість»:

慢性	хронічний
毒性	токсичність
中性粒细胞减少症	нейтропенія
阳性	позитивний
肾毒性	нефротоксичність
特异性	специфічність
胚胎毒性	ембріотоксичність
恶性	злякисний
急性	гострий
心脏毒性	кардіотоксичність
交叉耐药性	перехресна толерантність
预防性	профілактичність
辅助性	імуногенність
细菌性	бацилярний
有效性	ефективність
获得性	набутий
复杂性	комплексний
中耳性	отогенний
安全性	безпечність
先天性	вроджений
化脓性	піогенний
弥漫性	дифузний
肝毒性	гепатотоксичність
亚急性	підгострий
异位性	атопічний

6) Напівсуфікс 症 позначає захворювання або вади, і під час перекладу зазвичай передається суфіксами «-нія», «-ія», «-нез»:

中性粒细胞减少症	нейтропенія
渗出性炎	ексудативне запалення
粒细胞减少症	гранулоцитопенія
口干症	ксеростомія
精神分裂症	шизофренія
抑郁症	депресія
多发性硬化症	розсіяний склероз
强迫症	обсесивно-компульсивний розлад
多动症	гіперкінез
瘙痒症	свербіж

7) Напівсуфікс 病 знаходиться у постопозиції і має значення «хвороба», «вада». Шляхом приєднання даного афіксу утворено велику кількість назв хвороб:

心脏病	вада серця
淋病	гонорея
感染病	інфекційне захворювання
脓疱病	імпетиго
脓皮病	піодерміт
炭疽病	антаракс
脑病	енцефалопатія
血管病	ангіоз
脑血管病	цереброваскулярна патологія
精神病	психоз
包虫病	ехінококоз
结核病	туберкульоз

冠心病	коронарне захворювання серця
银屑病	псоріаз

8) Напівсуфікс 痛 має значення «захворювання» або «недуги»:

腹痛	біль у животі
头痛	головний біль
牙痛	зубний біль
偏头痛	мігрень
绞痛	коліки
咽痛	фарингіт

10) Напівсуфікс 率 позначає «коефіцієнт» або «процент», і дуже часто при перекладі воно буде вказуватися, тому такі терміни в українській мові, це – терміни – словосполучення.

心率	серцевий ритм
清除率	кліренс, коефіцієнт очищення
转换率	коефіцієнт перетворення

11) Афікс 期 позначає, час, період, стадію.

哺乳期	період лактації
晚期	піздня стадія
妊娠期	період вагітності

12) Суфікс 虫, позначає різного роду паразитів:

蛔虫	аскарида
钩虫	анкилостома
鞭虫	власоглав
蛲虫	остриця
线虫	нематоди

13) 者 виконує функцію афіксу і позначає виконавця дії:

过敏者	людина, що має алергію
受者	реципієнт
患者	пацієнт

14) Суфікс 化 не є самостійним. Використовується у поєднанні із іменниками та дієсловами і зазвичай виражається у перекладі на українську суфіксом «-ізація».

稀化	розрідження
催化	каталіз/каталізація
环化	циклізація

16) Суфікс 学 виражає область медичних знань, науку. Такого виду терміни зазвичай складаються із слово що позначає предмет науки, те що вона вивчає та суфіксу 学:

组织学	гістологія
化学	хімія/хімічний
流行病学	епідеміологія

17) Афікси 瘤 та 癌, що вказують на ракове захворювання. Ватро зазначити що під час перекладу терміни із 癌 будуть перекладатися як «рак + частина тіла чи орган», у той час як терміни із 瘤 будуть перекладатися за допомогою суфіксу «-ома»:

黑色素瘤	меланома
肉瘤	саркома
乳腺癌	рак молочної залози
卵巢癌	рак яєчників

18) Афікс 剂 не є самостійним і використовується лише в поєднанні з вншими лексичними одиницями.. Зазвичай має конотацію «доза» або «засіб».

硬胶囊剂	тверда капсула
安慰剂	плацебо
药剂师	фармацевт
剂量	доза
抑制剂	інгібітор

19) Терміни, що мають у складі суфікс 科 вказує на сферу медичних знань. Такі терміни можуть вказувати на область медицини, або на спеціалізацію лікаря:

眼科	офтальмологія/офтальмолог
----	---------------------------

小儿科	педіатрія/педіатр
口腔科	стоматологія/ стоматолог

Висновки до розділу 3

Після проведення обчислення термінологічних одиниць нами було виявлено, що найбільш продуктивними способами творення термінів є афіксація та словоскладання.

Важливу роль грають медичні терміни, утворені шляхом абрєвіації, так як медичні терміни за своїми ознаками прагнуть до простоти. Ще одною особливістю абрєвіацій є перехід з медичної сфери в сферу загального вжитку.

У зв'язку зі значенням терміну та його форми серед термінів утворених афіксальним способом ми виявили деякі закономірності: термінологічні одиниці, що мають у складі афікс зазвичай відносять цей термін до тієї чи іншої групи. Наприклад: 科 відноситься до групи, що позначає спеціалізацію лікаря, сферу медицини, 期— до групи, що позначає терміни, що стосуються стадії або періоду, 瘤 — різновиди ракових захворювань, 病 та 症—суфікси, що позначають назву хвороби, 素 — вказує, що термін є речовиною, 毒 — вказує на вірусну природу захворювання. Розуміння значення цих афіксів може полегшити роботу перекладачів, а також підвищити швидкість і якість їх роботи.

ВИСНОВКИ

Під час нашого дослідження було проведено аналіз праць зарубіжних та вітчизняних науковців, що досліджували питання термінології у загальнолінгвістичному дискурсі, медичні терміни як важливу терміносистему, загальні особливості термінів та особливості конкретно медичних термінів сучасної китайської мови. Із праць, що освітлювали вищезазначені питання можна зробити висновки про те, що поняття терміна – не є чітко визначеним на сьогоднішній момент і кожен науковець пропонує своє власне визначення. Вимоги до терміна, особливості будови та, найголовніше, що саме можна вважати терміном, а що – лексичною одиницею загального вжитку – питання наразі залишається відкритим. Задля проведення нашого дослідження ми керувалися визначенням терміна, що надавалося китайськими науковцями, про те що «термін – це лексична одиниця що використовується представниками окремої сфери діяльності, що використовується для комунікативних потреб представниками медичної науки.

У Першому розділі ми охарактеризували загальні ознаки термінів, його семантичні особливості та словотворчі типи термінів. Нами було досліджено питання походження медичних термінів, а також відмінності медичних термінів у сучасній китайській мові від медичних термінів, що вживаються у більшості інших мов, і за основу мають латину.

Також нами було окреслено найбільш характерні специфічні риси китайської термінології та її групи. Залежно від ступеня спеціалізації значення терміни.

Ми з'ясували, що до термінів висуваються деякі вимоги. Серед них – лаконічність, здатність до деривації, відповідність до правил мови, і якій він існує, вмотивованість, однозначність, відсутність синонімії, та інтернаціоналізм. Варто зазначити, що ці ознаки описують «ідеальний термін», а в сучасних мовах терміни часто не мають якусь або декількох із перерахованих ознак.

У другому розділі ми висвітлили основні ознаки медичної термінології сучасної китайської мови притамання системність, образність, простота та інтернаціональність.

Системність є однією з основних ознак терміна, що лежить в основі визначення поняття термін та полягає в системних відносинах з іншими собі подібними за статусом мовними одиницями відповідної мови, що застосовується для точного найменування та вираження спеціального (або професійного) об'єкта, поняття, явища або виду діяльності. У ході проведення нашого дослідження також було виявлено що деякі із медичних термінів сучасної китайської мови що належать до термінологічного поля західної медицини є або словами, що раніше (або і продовжують) належати до термінологічної системи традиційної китайської медицини, або ж мають у своєму складі фонему, що походить із понять притаманим традиційній медицині. Ми розглянули які поняття відображаються у сучасних термінах, їх значення та їх походження.

У Третньому розділі ми відібрали анотації та медичні статті до аналізу. Опрацювавши анотації ми відібрали медичні терміни, кожен був окремо проаналізований в результаті чого ми змогли порахувати та обчислити, кількість тих чи інших видів термінів. Таким чином нами було виділено два найбільш продуктивних види утворення медичних термінів – спосіб афіксації та спосіб словоскладання.

Таким чином можна сказати що нами було успішно завершено завдання, які ми перед собою поставили, а саме:

1) Ми охарактеризували поняття медичного терміну в сфері медицини, з'ясували, що поняття терміну досі не є чітко визначеним, і науковці досі намагаються дати чітке визначення поняття «термін». Ми також з'ясували, що китайські мовознавці окреслюють термін значно простіше, без намагань зробити визначення якомога більш детальним. Саме з цієї причини у нашому дослідженні ми керувалися таким підходом.

2) Ми з'ясували структурні та семантичні особливості медичних термінів сучасної китайської мови, а саме: терміни утворюються у такий же спосіб як і лексичні одиниці загального вжитку. Семантичними особливостями термінів є спеціалізованість його значення, точність семасеологічних меж, відокремлення від емоційних значень, лаконічність, міжнародний характер. Ми визначили основні ознаки термінів, а також види їх походження. Також виявили, що серед китайських термінів медичної сфери найбільш поширеними видами утворення є афіксація, словоскладання, термінологізація та іншомовне запозичення. Нами було визначено, що вид утворення терміну пов'язаний із особливостями його функціонування та із його структурою та значенням.

3) Ми виявили та продемонстрували структурні особливості термінів на прикладі анотацій до медичних препаратів та термінологічних одиниць, відібраних з медичних статей. Також опрацювавши інформацію, що ми здобули під час вивчення теоретичних засад науковців щодо медичних термінів, та, залучивши результати наших власних обчислень на базі вибірки із медичних термінів, ми з'ясували, що найбільш продуктивними типами утворення термінів медичної термінології є методи афіксації та словоскладання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Авербух, К.Я.(2004) *Общая теория термина* (251 с.) М.:Иваново.
- Авербух,К.Я. (1977).*Проблема вариантности терминологии и неполные термины.* (187 с.)М:ГорькийВып. 6.
- Авербух,К.Я. (1984)*Принципы формирования сфер фиксации терминологии.* (С. 213). Челябинск.
- Авербух,К.Я. (1985).*Стандартизация терминологии: некоторые итоги и перспективы.* (с. 104)
- Авербух, К.Я. (1986).*Терминологическая вариантность:теоретический и прикладной аспекты.*(с. 38-49), М:Вопросы языкознания.
- Азизова, М.Х.(2016). *Функционирование медицинских терминов в таджикском и английском языках (на материале названий болезней),* (с.162).
- Алексеева,Л.М.(1998)*Проблемы термина и терминообразования.* (С. 325), Пермь.
- Багана, Ж., Величкова, С.М. (2013) *Проблемы медицинской терминологии (на материале немецкого языка* (с.23-28). М:Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Лингвистика.
- Бельская, А.Е. 2017 *Специфика перевода английской медицинской терминологии на русский язык.* (с. 275-277). М: Молодой ученый.
- Будылева,О.Н(2011). *Эксплицитная подача метаязыка географии.*ПроектЦНИТ СГАУ (муниципальное образовательное учреждение школа No 71, г.Тольятти),. –Режим доступа: <http://cnit.ssau.ru/iatp/work/budileva>. (дата звернення: 05.08.2022).
- Варнавская, Е.В.(2009) *Имена собственные в медицинской терминологии испанского и русского языков.* (с. 39-43) . Материалы научно-практической конференции. Иркутск: изд-во ИрГТУ.
- Величкова, С.М., Таранова, Е.Н.(2012) *Структурно-семантические особенности медицинской лексики (на материале немецкого языка).* (с. 47-54). М.: Научные ведомости. Серия Гуманитарные науки. –2012. –No 18 (137). Вып. 15.
- Винокур, Г.О. *О некоторых явлениях словообразования в русской технической терминологии.*(с.124)

- Винокурова, Т.Н. (2016) *Структурные особенности терминологии искусственного интеллекта в английском языке*/Т.Н. Винокурова //Международный научно-исследовательский журнал.Филологические науки. С. 14–23.
- Володина,М.Н.(2000). *Теория терминологической номинации*.(с.250)
- Гвишиани, Н.Б.(2013) *Язык научного общения: Вопросы методологии*.(с.187) М.: ЛКИ.
- Головин, Б.Н.(1971) *О некоторых проблемах изучения терминов*(с. 64-67).Науч. симпозиум «Семиотические проблемы языков науки, терминологии и информатики»
- Гореликова, С.Н. (2002)*Природа термина и некоторые особенности терминообразования в английском языке*.(с.129-136). Вестник ОГУ.
- Гринев-Гриневиц, С.В.(2008) *Введение в терминоведение*(с.304). М.: Изд. центр «Академия».
- Грошева, А.А.(2015) *К вопросу об ассиметриитерминологического знака в медицинской терминологии*(с.449-452). Известия Самарского научного центра Российской академии наук.
- Гущина, Л.Н.(2005). *Особенности языка медицины*.(с.105-117). М.: Журнал ГГМУ.
- Даниленко,В.П. (1977)*Русская терминология: Опыт лингвистического описания*.(с.312)
- Дубенкова, Л.В., Апухтина, Л.М. (2017)*Медицинская терминология: различные способы образования медицинских терминов (на примере английского языка)*. (с.26-30). INNOVA–№ 1(6)
- Казарина, С.Г.(1995) *Типологические характеристики отраслевых терминологий* (с.125-128)
- Кондратьев, Д.К., Мелько, Н.И.(2009) *Немотивированные термины в медицинской терминологии*. (с.235-237).
- Лейчик, В.М.(1990).*Особенности функционирования термина в тексте*(с.80-87). М.:Филологические науки.
- Лейчик, В.М. (2007)*Терминоведение: Предмет, методы, структура*.(с.256). .М.: Либроком.

- Лотте, Д.С. (1961) *Основы построения научно-технической терминологии.* (с.326)
- Реформатский, А.А.(1959) *Что такое термин и терминология.* (с.326)
- Руковишникова, О.И., Отраднава, О.В.(2017). *Особенности терминологической номинации в медицинской лексике китайского языка.* (с.146-150). *Международный научно-исследовательский журнал. Филологические науки.*
- Прохорова, В.Н.(1996) *Русская терминология (лексико-семантическое образование).* (с.126)
- Сложеникина, Ю.В., Павлова, И.Д.(2017). *Конкретизация / Расширение значения термина и проблемы терминографии.* (с.69-85). *Мир лингвистики и коммуникации: электронный научный журнал.* Режим доступа: www.tverlingua.ru–(дата заернения: 10.06.2022).
- Смирнова, Е.В.(2014) *Структурные особенности образования эпонимов в медицинской терминологии (на примере английского языка).* (с.100-103).
- Смирнова, Е.В.(2009). *Способы образования новых терминов в языке медицины.* (с. 287-289). М.:Вестник гуманитарного факультета ИГХТУ.
- Суперанская, А.В. (1989)*Общая терминология.* с.244.
- Хомутова,Т.Н. (2008).*Язык для специальных целей (LSP): Лингвистический аспект.*(с. 96-106). М.:Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена.
- Хоречко, У.В.(2010) *К вопросу образования китайских медицинских терминов.* (с.23). М.: Молодой ученый.
- Чернышов, М.Ю.(2013). *О семазиологических принципах построения и употребления медицинских терминов-эпонимов в испанском, английском и русском языках.* (с. 70-79). М.: Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Лингвистика.
- Шамсутдинова, Р.Р.(2000) *Медицинская терминология в татарском языке:* автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.06. (с.24). Казань.
- Шлейвис, П.И.(2016) *Лингвистически релевантные характеристики терминологических единиц* [Электронный ресурс].
- П.И. Шлейвис(2016). *Научный результат. Вопросы теоретической и прикладной лингвистики.*(с21-27) Режим доступа:

<http://rr.bsu.edu.ru/journal/linguistics/issue/4-10-2016>. –(дата звернення: 04.08.2022)

- Гринев-Гриневиц С. В. (2008). *Терминоведение: учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений*. (с.304). М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 304 с.
- Морозова Л. А. (2004). *Терминознание: основы и методы*. (с.144). М.: Прометей.
- Канделаки Т. Л. (1977). *Семантика и мотивированность терминов*. (с.167) М.: Наука.
- Иванов В. В. (1973). *Терминология и замствования в современном китайском языке*.(с.100). М.: Наука, 1973. – 100 с.
- Табанакова В. Д. (1982). *Понятие научно-технического термина и требования к его определению.. Межвузовский сборник*. – Горький: изд. ГГУ им. Н. И. Лобачевского.
- Фролова О. П. (1981). *Словообразование в терминологической лексике современного китайского языка*. Новосибирск.
- Иванов В.В. (1973). *Терминология и замствования в современном китайском языке*. (с. 100) М.: Наука.
- Горелов В. И. (1984). *Лексикология китайского языка*. (с. 216). М.: Просвещение.
- Краковецька Г.О.(1982). *Зміна значень запозичених слів при створенні медичних термінів*. (с. 12-18).
- Тимофеев К.А.(1969). *О некоторых понятиях словообразования. Актуальные проблемы лексикологии*. (с.3). Новосибирск: Изд-во Новосиб. гос. унта.
- Алексеева Л.М.,Василенко Д.В. (2015). *Системность терминологии. Вестник Пермского университета*: 2015. С. 5-13 [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.rfp.psu.ru/archive/4.2015/alekseeva_vasilenko.pdf (дата звернення: 20.08.2022).
- Хакимова Г.Г. (2013). *Термин как лингвистическая единица, термин в рамках теории терминополья*. (1136-1142). Вестник Башкирского университета.
- Лату М.Н. (2016). *Принципы построения терминологических сетей: типы вершин и отношений // Вопросы когнитивной лингвистики*.(С. 142-149) [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://elibrary.ru/item.asp?id=27170031> (дата обращения: 20.08.2022)..

Карамишева І.(2002). *Дихотомія термінів “предикативність”: “предикація” у сучасному мовознавстві* (с.332-335). Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології».

Хоречко У. В. (2014). *К вопросу образования китайских медицинских терминов*. Молодой ученый No 12. Т.1. Режим доступу: <https://moluch.ru/archive/90/19154/>

刘重光(2005)收稿日期:1900-01-01 修回日期:1900-01-01 发布日期»

王重稼(1989). 中医词典 /王重稼。(1547)。-北京: 人民卫生出版社。

苏正身, & 汉英. (1993). 汉俄医学大词典.

PE3HOME

现代汉语医学术语具有系统性、形象性、简洁性和国际性的特点。

系统性是术语的主要特征之一，它是术语定义的基础，存在于与相应语言中地位相近的其他语言单位之间的系统关系，用于对特定事物的精确命名和表达。（或专业）对象、概念、现象或活动类型。

医学术语的系统性表现为从一个术语（主名词）衍生出许多逻辑上相关的术语。

从语言学的角度看，汉语词汇无论其来源和产生方式如何，都受汉语词汇存在和发展的规律支配。汉语词汇与所有其他语言词一样，是根据汉语中有效的构词规则产生的，会发生各种语义变化，并参与汉语词汇固有的系统关系。

医学术语具有系统性、描述性、简洁性和国际性。医学术语的规范命名和使用是科学理论成熟的标志。研究和认识医学术语的特点对于医学术语的规范命名和使用、医学知识的科学传播具有现实意义。